

**Høringssvar på «Justering av hovedgudstjenesten og alminnelige bestemmelser»
Gudstjenesteutvalget, Holmlia menighet, 5.mars 2018.
Behandlet i Holmlia kirkes menighetsråd 13.mars. 2018.**

Holmlia menighet er kritisk til de forandringer som det nå legges opp til i forbindelse med «Justering av hovedgudstjeneste og alminnelige bestemmelser». Vi er redd for at de innstramningene som er foreslått vil skape et mindre kreativt og mer tungrodd gudstjenesteliv. At det ikke skal være mulig å velge bort Dagens bønn, et salmevers i stedet for halleluja-vers i forbindelse med evangelieteksten, og at muligheten til bønnevandring samtidig med nattverdutdeling skal fjernes griper inn i den formen som vi har på flere av våre gudstjenester- og som vi mener å ha gode grunner for å videreføre.

Høringsspørsmål

1a: Hvordan mener dere gudstjenestereformen har påvirket gudstjenestelivet i deres menighet og i Den norske kirke?

Svar: Ang. involvering fikk vi i stand gudstjenestegrupper. Det var et behov for å ny-organisere frivilligheten rundt gudstjenesten uansett, men så fikk det en ekstra driv i og med gudstjenestereformens ord «involvering». Barn og ungdom er mer involvert i gudstjenestene, og konfirmantene tar del i disse gudstjenestegruppene. Dette har skjedd mye på grunn av bevissthet som gudstjenestereformen har brakt inn. Menigheten ble revitalisert samtidig med at gudstjenesten ble revitalisert.

Fredshilsen under nattverd ble nytt for oss i forbindelse med gudstjenestereformen. Betyr noe for vår menighet. Fungerer som et punkt der vi ser hverandre, og oppriktig mener det når vi sier «Guds fred» til hverandre. Folk beveger seg og snur seg. Mange blir glad av å hilse på hverandre. Samtalen om liturgi og om liturgisk musikk har engasjert hele menigheten og blitt en samtale som de aller fleste som går til gudstjeneste har vært interessert i å diskutere.

1b: Hva har fungert godt, og hva har fungert dårlig ved gudstjenestereformen?

Svar: Flexibiliteten har fungert godt og den har vi benyttet oss av. Mangfoldet av liturgisk musikk har vært et gode. Bl.a. har vi tatt i bruk liturgisk musikk for store og små og har hatt stor glede av det. Bevissthet om involvering har vært bra for oss (se punkt over). Vi søkte om å få godkjent en samlingsbønn som er utviklet hos oss og lokalt forankret over tid, og denne ble i første runde avvist av biskopen. Denne avvisningen opplevde menigheten i overkant strengt.

1c: Hvilke av de momentene som er nevnt ovenfor mener dere vi særlig bør rette vår oppmerksomhet mot i gudstjenestearbeidet fremover?

Svar: Vi vurderer om vi skal jobbe videre med temaet «trosstyrkende» i vår menighet, og sjekke ut hva folk opplever som trosstyrkende i våre gudstjenester. For det er viktig at en gudstjeneste er trosstyrkende.

1d: Hvilke behov ser dere for et mer variert gudstjenesteliv med ulike former for gudstjenester?

Svar: Vi har tradisjon i vår menighet for et variert gudstjenesteliv. Målet har vært å hente rikdommer fra mange ulike kirkelige tradisjoner. Dette er godt innarbeidet i vår menighet. Tilbakemeldingene fra folk som sjelden er på gudstjeneste, er i stor grad positive.

Vår erfaring er at denne muligheten til variasjon er nødvendig for å ivareta menighetens mangfold over tid. Grunnlaget er en fast ramme av *ordo*, men der vektleggingen kan variere. Eksempler kan være tid til stillhet i fastetiden, gjester fra nærmiljøet på Diakonens dag eller en samlet bolk med flere salmer og lovsanger på gudstjenester med mange ungdommer. Det må derfor være rom for å betone noe sterkere enn noe annet i en gudstjeneste. Høringens forslag om å gjøre flere «kan»-ledd til «skal»-ledd vil gjøre denne fleksibiliteten nesten umulig. En gudstjeneste med samlingsbønn (som hos oss har fungert veldig godt og som vi ønsker å fortsette med), obligatorisk Dagens bønn, meget ordrik ny dåpsliturgi, 3 lesninger med obligatorisk halleluja-vers, obligatorisk forbønn (ikke

bønnevandring under nattverd) er full. En slik gudstjeneste vil være rik og allsidig for en som er godt kjent i liturgien. Alle liturgiens ledd vil kunne oppleves fylt av innhold.

Men vi opplever at flere er stadig mer fremmede for gudstjenestelivet. For å ta liturgien på alvor, må noen ledd av og til gis økt plass og betoning. F.eks. vil det av og til være riktig å bygge ut Kyrie-leddet som et Kyrie-litani. Men skal noe betones, så må noe annet samtidig tones ned, både pga. tid, men også for at ordene ikke skal slå hverandre i hjel. Å være forpliktet til å benytte alle de nye «skal»-leddene i enhver hovedgudstjeneste, tar bort denne muligheten til betoning og variasjon, som oppleves ikke bare berikende, men ganske nødvendig for det videre gudstjenestelivet.

Høringsspørsmål 2: Mener dere at det er behov for å justere eller presisere noe ved prosedyren for hvordan menighetens lokale grunnordning utarbeides og vedtas (jf. Alminnelige bestemmelser)? Hva bør endres?

Svar: Vi synes ordningen er fornuftig og opplever at det fungerer greit i praksis. Selv om vi opplevde biskopen som streng i forhold til vår samlingsbønn, mener vi det er riktig at biskopen er godkjenningmyndighet.

Høringsspørsmål 3e: Er dere enige i at samlingsbønnen ikke lenger blir obligatorisk, men et valgfritt ledd?

Svar: Ja, vi er enige i at samlingsbønn blir et valgfritt ledd.

Høringsspørsmål 3 f: Har dere endringsforslag eller kommentarer til leddet syndsbekjennelse i høringsforslaget?

Svar: Vi har ingen innvendinger

Høringsspørsmål 3i: Er dere enige i at ledd 8 Dagens bønn blir obligatorisk i alle hovedgudstjenester, og ikke et valgfritt ledd?

Svar: Vi ønsker ikke at Dagens bønn skal bli obligatorisk. Vi opplever at samlingsbønnen fungerer nettopp mer samlende og gjenkjennende. I og med at dagens bønn er ny for hver dag, og språket er mer høytidelig og «tyngre», kan bønnen oppleves mer fremmedgjørende enn det samlingsbønnen gjør. Den vil komme på et tidspunkt før søndagsskolen går ut, men vil etter vår mening ikke kommunisere til barn. Og skal begge de to bønnene brukes blir gudstjenesten for framtung. Dagens bønn er en god ressurs i seg selv – og kan gjerne trykkes i programmet utenom liturgien, vises på skjermen før gudstjenesten starter osv. Vi vil ønske å bruke Dagens bønn av og til, men håper at den ikke blir obligatorisk for hver gudstjeneste.

Høringsspørsmål 3 j: Gi eventuelt andre kommentarer til høringstema 3?

Innspill til «3c. Ledd 2 Inngangssalme»: Vi opplever det krevende at menigheten skal stå på inngangssalme og avslutningssalme. Det er ikke alle salmer og alle typer gudstjeneste at det er naturlig å starte og avslutte med å stå. Dersom det er prosesjon skal vi alltid stå, men dersom salmen innbyr til en meditativ/ettertenksom stemning vil det være naturlig å bli sittende. Et eksempel er Taizé-gudstjenester. Men det er fint at det står i rubrikkene at vi normalt skal stå, men at dette må vurderes i forhold til salmens og gudstjenestens preg.

Høringsspørsmål 4: Har dere endringsforslag eller kommentarer til hoveddel II. Ordet?

Svar: Vi ønsker ikke at det skal bli pålagt Halleluja-vers før evangelielesning, men er positive til at det er et *kan*-ledd. Det er synd om vi mister muligheten til å bruke en salme før evangelielesning som vi synes passer godt.

Vi er kritiske til at bønnevandring under nattverd ikke kan erstatte forbønn, fordi dette vil være en viktig løsning av hensyn til tidsaspektet på enkelte gudstjenester for små og store. Det vil bli for omfattende med en egen bønnevandring og deretter nattverd, og også dramaturgisk merkelig at menigheten skal bevege seg i to runder rett etter hverandre. Ettersom det er innarbeidet praksis hos

oss med nattverd så godt som hver søndag, vil det innebære at bønnevandring faller ut. Det vil være et stort tap, ikke minst når dette er det liturgiske leddet som vi merker taler sterkest til gruppen 14-25 år (for øvrig et satsningsfelt for bispedømmet). Bønnevandringsstasjoner som mulighet til å knele og motta velsignelsen, tegne korstegn ved døpefont, gå til personlig forbønn og skrive bønnelapper, er hyppig brukt av denne gruppen.

Bønnevandring sammen med nattverd oppleves også godt i møte med dåpsfølger. Den mangfoldige bevegelsen i rommet ser vi gjør det lett også for dem som er mer uvante med gudstjenesteliv, å ta del i kirkerommets muligheter og også å ta del i nattverden.

Vi har hatt god erfaring med å legge til en kort formulering i takkebønn etter nattverd som også «avslutter» bønnevandringen.

Høringsspørsmål 5a: Kommenter gjerne nattverdpraksisen i menighetene i dag med tanke på særkalk og/eller intinksjon og med tanke på mottakelse av nattverd stående eller knelende på alterringen/altersranken?

Svar: Normalt mottar menigheten nattverd stående, ved intinksjon – og altså kontinuerlig. Av og til tilbyr vi de som ønsker det å knele ved alterringen når de mottar, og svært sjelden bruker vi særkalk.

Høringsspørsmål 5b: Gi gjerne kommentarer til valgene av ordene som er foreslått.

Svar: Vi synes det er OK med de nye ordene «kropp» og «beger», men lurer på hvorfor ikke «kropp» også da skal erstatte legeme i tilsigelsen.

Høringsspørsmål 5c: Er dere enige i at takkofferet inngår i nattverdliturgien, og ikke i forbønnsleddet?

Svar: Ja, vi er enige

Høringsspørsmål 5e: Har dere kommentarer eller endringsforslag til ledd 19 og 20 i høringsforslaget?

Svar: ingen innvendinger

Høringsspørsmål 6: Gi gjerne kommentarer eller endringsforslag til nattverdbønnene?

Svar: Vi har ingen innvendinger

Høringsspørsmål 7: Har dere kommentarer eller endringsforslag til hoveddel IV. Sendelse?

Svar: Vi gjentar vårt ønske om at det ikke skal være pålagt å stå under siste salme.